

مرتضی طالقانی^۶ و سید ابوالحسن اصفهانی بهره برد. وی در سال ۱۳۱۶ ش. از دایمی مادرش، آقا بزرگ تهرانی، اجازه نقل روایت گرفت.^۷

آیت الله بروجردی به چند تن با راهبری سید محمد تقی آل احمد، مأموریت داد تا فردی را از میان خود برای نمایندگی میان شیعیان نخواستند.^۸ مدینه برگزینند. آل احمد با علم به احتمال شهادت در این راه، خود، این مأموریت را پذیرفت^۹ و در حدود سال ۱۳۳۰ ش. وارد شهر مدینه شد.^{۱۰} برادر او، شمس آل احمد، وی را نماینده آیات عظام اصفهانی و بروجردی در مدینه دانسته است.^{۱۱} به پشتوانه همین سخن، یکی از تاریخ‌پژوهان نیز چنین گفته است.^{۱۲} با عنایت به درگذشت آیت الله اصفهانی در سال ۱۳۶۵ ق. / ۱۳۲۵ ش. این سخن صحیح نمی‌نماید.

در منابع، آگاهی‌هایی اندک از تلاش‌های آل احمد در دو سال اقامتش در مدینه عرضه شده است. به گفته شمس، به رغم آن که وهابیان بازسازی قبور را بدعت می‌شمردند، وی در این دوره با حمایت‌های آیت الله بروجردی

آل احمد طالقانی، سید محمد

تقی: نماینده آیت الله بروجردی در میان

شیعیان نخواستند مدینه

سید محمد تقی آل احمد طالقانی به سال ۱۲۸۰ ش.^۱ در خانواده‌ای روحانی در محله نصرالدین تهران چشم به جهان گشود. وی فرزند ارشد سید احمد حسینی طالقانی، روحانی محبوب و خوشنام پایتخت، امام جماعت مساجد پاچنار و لباسچی، و برادر جلال آل احمد نویسنده مشهور است.^۲ مادرش امینه بیگم اسلامبول‌چی، خواهرزاده آقا بزرگ تهرانی، صاحب کتاب *الذریعه* بود.^۳ سید محمد تقی در روزگار نوجوانی برای فراگیری علوم دینی به مدرسه مروی تهران رفت و علوم مقدماتی را نزد سید هادی طالقانی که استاد پدرش نیز بود، فراگرفت.^۴ سپس به حوزه علمیه قم رهسپار شد و در همین سال‌ها، با دختر آیت الله محمد تقی آملی (م. ۱۳۹۱ ق.) استاد فقه و اخلاق ازدواج کرد. پس از مدتی کوتاه، برای بهره‌گیری از استادان نجف به ویژه آیت الله بروجردی، به آن دیار راهی شد^۵ و از استادانی چون شیخ

۶. آشنایی با مشاهیر طالقان، ص ۲۷۳.

۷. جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱.

۸. نک: خاطرات سفر مکه، ص ۲۱۰.

۹. نک: جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱؛ خسی در میقات، ص ۴۰.

۱۰. جلال از چشم برادر، ص ۱۰۶.

۱۱. مقالات تاریخی، ج ۱۷، ص ۳۲۱.

۱. جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱.

۲. نک: جلال از چشم برادر، ص ۷.

۳. الذریعه، ج ۸، ص ۲۹۰.

۴. جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱.

۵. جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱.

و تشویق بازاریان تهران کوشید تا قبرستان بقیع را بازسازی کند؛ ولی توفیقی نیافت.^۱ جلال آل احمد نیز در کتاب *خسی در میقات* از اشتیاق برادرش و تلاش فراوان و خون دل خوردن وی برای سنگچین کردن پیرامون قبور ۴ امام مدفون در بقیع سخن گفته است.^۲ نامه کاردار وقت ایران در جده به پدر سید محمد تقی، گویای بخشی از ویژگی‌های اخلاقی او است. وی آل احمد را به صفاتی مانند حسن خلق، علو طبع، متانت، وقار، و دستگیری از نیازمندان و ناتوانان ستوده و همین را مایه موفقیت او شمرده است.^۳

سید محمد تقی به سال ۱۳۳۲ ش. در مدینه درگذشت.^۴ شمس آل احمد به پشتوانه گفته‌های همسر و فرزند محمد تقی، بر این باور است که وی مسموم شده و در هفتم اردیبهشت آن سال به شهادت رسیده است.^۵ سید محمد تقی در قبرستان بقیع، در فاصله سه متری قبور ائمه بقیع علیهم‌السلام به خاک سپرده شد.^۶

۱. جلال از چشم برادر، ص ۱۶۱.

۲. خسی در میقات، ص ۴۲.

۳. جلال از چشم برادر، ص ۱۱۶.

۴. جلال از چشم برادر، ص ۱۱۶.

۵. جلال از چشم برادر، ص ۱۱۵؛ نک: خاطرات سفر مکه، ص ۲۱۰.

۶. جلال از چشم برادر، ص ۱۰۸؛ نک: خاطرات سفر مکه، ص ۲۱۰.

◀ منابع

آشنایی با مشاهیر طالقان: اسماعیل یعقوبی، موسسه فرهنگی محسنی، ۱۳۷۳ ش؛ جلال از چشم برادر: شمس آل احمد، تهران، بدیهه، ۱۳۷۶ ش؛ خاطرات سفر مکه: احمد و محمد علی هدایتی، تهران، ۱۳۴۳ ش؛ خسی در میقات: جلال آل احمد، اصفهان، خرم، ۱۳۸۸ ش؛ الذریعة الی تصانیف الشیعة: آقا بزرگ تهرانی (م. ۱۳۸۹ ق.)، بیروت، دار الاضواء، ۱۴۰۳ ق؛ مقالات تاریخی: رسول جعفریان، قم، دلیل ما، ۱۳۸۷ ش.

مهدی ملک‌محمدی

آلبانی ← بالکان

آل برکات: خاندانی از آل قتاده، در شمار

حکمرانان و شرفای مکه

نسب این خاندان به زین‌الدین ابو‌زهیر^۷ برکات بن حسن بن عجلان بن رُمیثه و از طریق او با هفت واسطه به آل قتاده^{*} از اشراف بنو حسن مکه می‌رسد. ابن فهد نسب خاندان برکات را تا عبدمناف، جد سوم پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، یاد کرده است.^۸

حسن بن عجلان (حک: ۸۰۹-۸۲۱ ق.) در

۷. نزهة النفوس، ج ۳، ص ۳۴۴-۳۶۵.

۸. غایة المرام، ج ۱، ص ۴-۱۳.